

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

סח.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ה מהלכות
מאלכות אסורות ה"ל
ט סמ לאון קלו טושיע
י"ד טומן ד טעין א: 6
ב ב ג מיי שם ה"ל ט
טושיע סס טעין א
ו[וימן] פס טעין ב:
ג ד מיי שם טושיע שם
טעין ב:
ד ה מיי פ"ה מהלכות
מאלכות ה"ל י טושיע
מ"ח מיי רעו טעין א:
ו ה מיי פ"ה מהלכות
בכורים ה"ל טו סמג
עשין קמט טושיע י"ד מיי
ה טעין ב:
ו ז ח מיי פ"ה מהל'
מאלכות אסורות ה"ל יא
וע"י בשבטות וזמ"מ
זכ"כ מהל' שאל אבות
הטומאה הלכה ט סמג
לאון קלו טושיע י"ד מיי
יד טעין ב:

שיימה מקובצת

אל האי פרוודור דהבא
לא הוי. ג"כ ע"י תוס'
בכורות ד מ"ו ע"ב ד"ה
דאדם: ט וא"ת מאי פשוט
יותר בזה מבוה. ג"כ ע"י
תוס' בכורות ד"י ע"ב
ד"ה ובגסה:

רבינו גרשום

בהמה המקשה לילד כו.
כלומר מחמת
קיווי הוציא עובר את
ידו מבית הרחם והחזיר
ואח"כ שחטו את אמו
מותר באכילה העובר
דאי"ג דהוציא ידו לא
חשוב יצאו חוץ ממחיצתו
אבל הוציא ראשו הרי
זה כילוד אפי' שהחזירו
ואסור כלול אפי' דשחטו
את אמו ול מעלי ליה
שחיטה: מ"ט דאמר קרא
ובשר בשדה טרפה כלומר
כיון שיצא ממחיצתו הרי
זה טרפה מה טרפה דאין
לה היתר אף זה אין לה
היתר וטעם זה [בינין]
לפרושי לקמן: גינתא הב
אחר הנפלים כו. כלומר
אחר דאמר אדם הב
אחר הנפלים אפי' שהנפל
הוציא ראשו חיי כלומר לא
כלו לו חדושי או הנפל
היה בן ט' חדשים שכלו לו
חדושי והוציא ראשו מת
הבא אחריה אין בכור לכהן
דנפל כיון דהוציא ראשו
דנפל כיון דהוציא אור
הוא הרי הוא בכור אלא
בן ט' שהוציא ראשו מת
אין לו לכהן חמש סלעים
מן האחרון: דאין פרוודור
בהמה וכיון דהוציא
ראשו חיי חשב כילוד
חדושי פרוץ פנים דידיה
כלומר (כיון) [הלכה]
הוציא ראשו מיד חשב
כילוד וליכא (למיטר)
למילף] בהמה: הא
נמי גינתא שליא שיצתה
מקצתה. כלומר בהמה נמי
גינתא דייצתה ראשו חשב
שליא שיצתה מקצתה
דאמרי אין שליא בלא
ולד יצתה מקצתה
דאי עם ראשו יצאה
ואסורה באכילה דייצאה
חוץ למחיצתה: אי אמרת
בשלמא החזיר דרישא
דאין. כלומר הוציא עובר
וקא ידו והחזירה מותר

בהמה המקשה. ביון שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר. כדרשק
לקמן דומיא דטרפה דאין לה היתר: **סיפא מאי קב"ל**
דכיון שיצא ראשו חוץ לידה תנינא. וז"ל ודילמא חזרתיך לאשמעינן
לע"ג דהחזירו הוי כילוד דמההיא דכזורות לא שמעינן אלא צלל
החזירו וי"ל דפשיטא ליה דכיון דצלל

חזרה הויא לידה כי החזירו נמי לא
כלום הויא ומיהו אי לאו הוה דכזורות
לא הוה קשיא ליה אמאי חזרתיך ליה
למיתני החזירו דכיון דלכזורות לאשמעינן
ליציאת ראש הויא לידה לאשמעינן נמי
אגב אורחיה דחזרה לאו כלום הוה אכל
כוליה צלל לית ליה למיתני משום שאי
חידוש פורתא וזה נמי אין להקשות
דלכא חזרתיך לאשמעינן דלפי מה
שצפנים אסור לרצו לידה אסור קאי
לעובר והא לא שמעינן מההיא
דכזורות דהא נמי פשיטא דכיון דחשיב
כילוד ואפי"ט מה שצפנים אסור כיון
שהולד שלם ונחתך הוה דמייבעיל ליה
לקמן כמו שאפרש לקמן בעזרת האל:
טעמא דראשו מת הא ראשו חי
ב"ו. תימה דהוה ליה

למפוך בפשיטות מלתני ואין צבור
לכהן א"כ מני יא ראשו הוי כילוד
וי"ל משום דליכא למדמי מאי ראשו
רוצו כדלמי צפ' יש צבור (בכורות מו):
דאמר שמואל אין הראש פוער בצפלים
ופריך ליה מהא דאין צבור לכהן ומשני
מאי ראשו רוצו פירוש מאי ראשו וגם
יא רוצו אסור ופריך וימתי רוצו ונמי
דנקט ראשו למידק הא ראשו חי צבור
לנחלה נמי לא הוי הלכך עיקר פרכיה
מהאי דיוקא והוה מני למיפוך הכא
ממתני' דנדה דתנן (דף מה) יא כדרכו
משיא רוצו ראשו ואיזו רוצו ראשו
משאל פדחמו: **אדם מבהמה לא**
יציף דאין פרוודור אבהמה. ז"ל
פרוודור דהכא לא הוי כי הוה ליוצא
דופן (מה דף מ: ב:) דלמר דמני הויא
ולד ראשו חוץ לפרוודור הוי כילוד דאי
כפרוודור דהתם איידי הכל מה היה
יכול הפרוודור לעכב הלידה כיון
שהראש חוץ לו אלא פרוודור דהתם
הוה צית מחיצו ולדכא הוה עובי
הירכיס הממסיס את הרחם שבין
הירכיס כדפ"ה ומש"ה לא חשיב כילוד
ציליאת ראש חוץ לרחם ואין תימה על
שהלשון שוה והפירוש משתנה דכי האי
גוונא אשכחן צפ' הלוקח צהמה (בכורות
דף ב:) דלמר רבי [יהושע] טינוף פוער
מצבורה דחשיב הטינוף ולד ולא הוי
ההיא טינוף ולד כי האי דפ' המפלת

(מה דף טו.) לרוב יולדות מטופות: **שליא שיצתה מקצתה אסור**
באכילה. אפי' מה שהיה צפנים צשעת שחיטה וז"ל היכי מוכח מינייה
דבראש הוי כילוד דלמא משום דגורין מקצתה דמהא נמי דחי לה צפ"כ
דצ"ק (דף יא.) דקאמר אמיתא דרבי אלעזר מאי קא משמע לן
דאין מקצת שליא צלל ולד תנינא שליא שיצתה מקצתה כו' וי"ל
דאם יציאת ראש לא הויא לידה לא היה ראוי לגזור כיון
דצמקתה אי אפשי צשום פעם לצל לידה חשיבות לידה ומנהל
ליכא למפוך לשמואל דלמר צפ' יש צבור (בכורות דף מו): דאין הראש
פוער בצפלים **ד**דילמא היינו דוקא צהמה אכל צדאם לא שמעינן
מהכא דהא דקתני סיפא צשומן ולד צאשה כן סימן ולד צהמה
היינו לענין שליא דהוי סימן ולד:

בסימן וד באשה כן סימן וד ב'ו. ז"ל וז"ל מאי פשוט יותר
בזה מצוה וי"ל משום דתנן צדנה (דף כה.) דצאשה הוי
שפיר סימן ולד לכן קאמר דלע"ג דצהמה לא הוי שפיר סימן
ולד מ"מ צשלא שוה לצאשה:

ואליבא
באכילה האבר וטעמא דהחזיר דשחיטת אמו מטהרתו אבל לא החזיר אסור והחזיר דוקא תנא סיפא הוציא ראשו אפי'
שהחזירו הרי זה כילוד דהא בלא לא צריכא דתינא במקום אחר כדאמרינן שליא שיצתה מקצתה אסור וישא דוקא
אלא אי אמרת לאו דרישא דוקא דפרישת הא דתנן מותר באכילה אעובר החזירו לאו דוקא ה"ה דאפי' דלא החזירו

בהמה המקשה לילד. צשעת שחיטה: והחזירו. קודם שחיטה:
מוטר באכילה. ובגמרא מפרש מאן מותר: הרי זה
כילוד. ותו לא מהניא ליה שחיטת אמו וזריך שחיטה לעלמו אם
נמלא חי ואם נמלא מת הרי הוה כצלה: **חוסך מעובר צמעיה**.
והניח החתיכה צמוכה: **מוטר**.
שחיטתה כדילוף בגמרא(א) מכל צהמה
תאכלו: **מן הטחול ומן הגליות**. של
צהמה עגמה: **אסור באכילה**. ואפי' ש
שהניחו צהמה לא הוטר שחיטתה.
להכי נקט טחול וכליות משום דמידי
דלא מיטרפא הוה: **גב' ואפי' עלמו**
אסור. באכילה מאחר שיצא ממחיצתו
קודם שחיטה ואפי' שהחזירה קודם
לכן: **וצטר צדה**. כלומר חוץ למחיצתו
להניחו לאורי צרהם זה הוה ליה מחלי'ה
להתירו שחיטה וכיון שיצא הרי הוה
כטרפה ולא תאכלו. וכל מי שיש לו
מחלי'ה ויאל כגון צטר קדשים שיאלו
נמי מהאי קרא נפקא לן (מס' דף יא.):
לא אעובר. ואשמעינן דמשום יד לא
הוי כילוד: **אפי' לא החזירו נמי**.
דעובר נפקא לן לקמן מצהמה צהמה
אותה תאכלו: **וסיפא**. גופה מתי קמ"ל
דקאמרת רישא תני משום סיפא:

צבור לנחלה. צעין ולד שיהא ראוי
לחיות ואי לא ראו לחיות לא מפקע
את הצא אחריו מליטול פי שנים דכתיב
(דברים כה) ראשית אונו מי שלצו דוה
עליו יאל ולד שאינו של קיימא שאין לצ
צציו דוה על מומו(ו) אכל פחדיו הצבור
פוער הוה את הצא אחריו שהרי זה
פוער את הרחם: **נפל**. שלא כלו
הדשוי: **לע"פ שיאל ראשו חי**. והחזירו
ויאל אחיו שכלו הדשוי אין לידת הראשון
מפסקתו מלהיות צבור לנחלה שפילו
נולד הנפל כולו אינו מפקיע את הצא
לחיות שאין לצו דוה עמו ולכן שכן לא
יאל ראשו נמ. והאי דנקט ראשו נמ
צבור לכהן נקט ליה וציליאת ראשו הוי
ילוד ופוער את אחיו מצבור לכהן: **או**.
הצא אחר בן תשעה אפי' יאל ראשו
של ראשון מת הויא לידת הראשון לידה
ואין הצא אחריו צבור לכהן אכל הצא
אחר בן תשעה שיאל ראשו חי צבור
לנחלה נמי לא הוי. אלאמא ראש הויא
לידה: **וכי סימא אשמעינן צדאם**.
דציליאת ראשו הוי כילוד והדר אשמעינן
צהמה דלדס מצהמה לא יליף דצהמה
לית לה פרוודור לפני צית הרחם שלה
וגלוי הוה ומכיון שהראש יואל לידתו
ניכרת אכל אשה אין רחמה בגלוי
שהירכיס הוה לה ענין פרוודור ואין

יציאת הולד ניכרת יפה עד שיאל רוצו: **הא נמי תנינא**. צהמה נמי
תנינא צמתימין צפירקין דראש הוי לידה דקתני שליא שיצתה מקצתה
אסורה באכילה שפילו מה שהיה צפנים צשעת שחיטה לפי שהשליא
סימן ולד צאשה וסימן ולד צהמה וסימין דלמא צהמיה מקצת
דנפיק יאל הראש והוי כילוד הלכך כולה אסורה דשדינן לה צמר רישא
אלמא ראשו תנן דהוי לידה וסיפא דקתני החזירו לא חזרתיך:
א"א צשנמא החזירו דרישא דוקא. ולמישרי אצב גופיה איכא
לטרזוי סיפא דמני החזירו משום רישא אלא אי אמרת מותר
דרישא לעובר קאי אכל אצב אסור דחזרה לא מהני אמאי נקט
החזירו: **לעולם**. מותר דקתני לעובר ודקשיא לך חזרה מאי אהני
לנקוט חתן מהניא דאם לא החזיר רצין להניח ממה שצפנים לצד החיצון
ולחמתו שמקום החתך הודלת החיצון והפנימי אסור מפני שהוא עומד
על שפת הרחם ולא קיימא ציה צהמה דצהמה דלאו צמוכה הוה אכל
החזירו אפי' לחתוך לצד פנים אלא מנצמס וחותך ומקום חתך מותר
דקרייתא ציה צהמה צהמה ומשום צטר צדה ליכא דלא לא יאל
ממחיצתו. והא דרצ נחמן לקמן [ע"ב:] **שצחון טמא**. דילפינן צהעור
והרובצ (לקמן דף קמה:) שאצב מן החי מטמא כאצב מן הנצלה מוכי ימות

מן הצהמה [ויקרא יא]: **שצפנים טהור**. שמתיים לא קבל טומאת אכולין:
הבשר
באכילה האבר וטעמא דהחזיר דשחיטת אמו מטהרתו אבל לא החזיר אסור והחזיר דוקא תנא סיפא הוציא ראשו אפי'
שהחזירו הרי זה כילוד דהא בלא לא צריכא דתינא במקום אחר כדאמרינן שליא שיצתה מקצתה אסור וישא דוקא
אלא אי אמרת לאו דרישא דוקא דפרישת הא דתנן מותר באכילה אעובר החזירו לאו דוקא ה"ה דאפי' דלא החזירו

(א) בכורות מו: (ב) עיל
נה. וע"ש לקמן ע"ה.
(ג) ויפשיע על זה מאלו
לקמן פט. ד"ה דכד שחט
גופה וכו' (ד) [מנחת ית.
זכוח סג:] (ה) [שבת ל.
זס סגמ:] (ו) בכורות מו:
(ז) לקמן ע"ה. צ"ק יא.
(ח) [לקמן ע"ה.] (ט) [לקמן
סג:] (י) [צ"כ ק"א:]
(יא) [צ"כ אפי' ל] וע"י
מוס' צ"ק יא. ד"ה סגמון.]

תורה אור השלם

1. ואנשי קדש תהיון לי
ויבשר בשדה טרפה לא
תאכלו. לבלב תשלבחו
אתו. שמוה כב ל

גיליון הש"ס

תוס' ד"ה שליא וכו'
דרילמא היינו דוקא
בבהמה. ע"י שמונת פנים
מאירות ח"א סימן 1:

מוסף רש"י

הוציא את ראשו. הויא
העובר את ראשו צשעת
שחיטת אמו. הרי זה
כילוד. ולמי נקט שחיטת
אמו (בכורות מו). חותך
מעובר שבמחיה. צמעיה
הכמה ולא יאל מחיה.
מותר באכילה. מותר
אמו אכל באכילה וימטר
שחיטתו כעובר עגמו,
ועטמה מפרש [לקמן טו:]
מכל צהמה מחלו [ע"ד]
(ה). וראשונה כע"כ
אלא מן העובר ומנמא
צמוכה מותר [לקמן טו].
כיון שיצא בשר חוץ
למחיצתו. בגלוי כשה
שאין לו מחלי'ה. וכל
הוא כטרפה ולא תאכלו
[קדושין יח]. מצהמה ימיה
קא דרית. צדה שאין לו
מחילת (מכות יח). הבא
אחר נפלים. שיאל ראשו
של נפל מן חוץ כגון שחי
האומים. אחר נפל ואחר
כלו לו חדושי. והויא נפל
ראשו מן החזירו ונמא צהמה
וקדמו ויאל. זה האחרון
צבור לנחלה. דלאשון חוץ
הפסודי. ואפי' דלאשון
שהואל הראשון שחט ליה
מעלי. מ"ט דאמר קרא
כמי רשית אונו. מי שלצ
צציו דוה עליו אם נמ,
יאל נפל שהויא צהמה
ראשון דלאו צר קיימא
הוה ואין לצו דוה עמו.
אכל לענין כל פוער הוה
ולד אחריו. דכשטר רחם
תילא מילתא וברי ראשון
פטר את הרחם (בכורות
מו). או בן ט' שיצא
ראשו מת. והחזירו ויאל.
אחי הוה צבור לנחלה דהא
ראשון ולא חשיב שאין
הלצ דוה עליו. ולענין כסין
פטר רחם הוה. אכל יאל
ראשון ראשו בן ט' מי
ואח"כ החזירו ומת. כשר
לנחלה נמי לא הוה את הצא
אחריו (שם). שליא. אפי'
צהמה שיצתה מקצתה.
אסורה שחיטת הבהמה.
אסורה באכילה. כולה.
אפי' שאין בה ולד. ה"ג
סימן ולד צאשה וסימן
ולד צהמה. כלומר מנין
ששליא סימן ולד בין
צאשה בין צהמה. שאין
שליא צלל ולד אלא צשעמו,
ומישינן שגא צחמו מקצת
שליא קודם שחיטה הוה
רובו כי הוי כילוד וליטו נמטר

1. ויפשיע על זה מאלו לקמן פט. ד"ה דכד שחט גופה וכו' (ד) [מנחת ית. זכוח סג:] (ה) [שבת ל. זס סגמ:] (ו) בכורות מו: (ז) לקמן ע"ה. צ"ק יא. (ח) [לקמן ע"ה.] (ט) [לקמן סג:] (י) [צ"כ ק"א:] (יא) [צ"כ אפי' ל] וע"י מוס' צ"ק יא. ד"ה סגמון.]